

злочинів. У цей час формуються всі умови для активної реалізації цієї концепції. Саме такого підходу сьогодні очікує суспільство.

Бібліографічні посилання

1. Косиченко О. О., Дисковський О. А. Використання методів візуалізації в інформаційно-аналітичній діяльності. *Використання інформаційних технологій в діяльності Національної поліції України* : зб. наукових статей за матеріалами доп. учасників науково-практ. семінару (м. Дніпро, 23 лист. 2018 р.). Дніпро : ДДУВС, 2018. С. 25–27.
2. Kosychenko O. O. Peculiarities of the use of visual means of time analysis as a tool of investigations in law enforcement. *International and national security: theoretical and applied aspects* : theses of the IV-th International scientific practical conference (Dnipro, March 13, 2020). Dnipro : Dniprop. State Univ. of Int. Aff, 2020. S. 144–146.
3. Кирилова З. Crystal – інструмент для расследования махинаций с криптовалютами. URL: <https://hightech.fm/2018/01/31/crystal> (<https://crystalblockchain.com/about>)

Крамаренко Ю. М.,

доцент кафедри

кримінально-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ (за матеріалами Європолу)

Організована злочинність є тим соціальним явищем, що не тільки негативно впливає на рівень добробуту суспільства та безпеки держави, а й відображає вразливість системи управління соціальними та державними процесами. Орієнтація організованої злочинності на отримання надприбутку та легалізацію доходів, в тому числі внаслідок створення законних бізнес-структур, призводить до прагнення таких структур до зменшення або ухилення від сплати податків за рахунок злочинних схем чи преференцій від держави. Це пов'язано не лише прагненням до надприбутку, а й тим, що організовані злочинні організації, які в змозі легалізувати кошти, отримані злочинним шляхом, мають низку додаткових витрат – корупція, підтримання вигідної суспільної думки, витрати на консультантів тощо. Як наслідок, державний та місцеві бюджети недоотримують кошти, а реформи та інвестування в різні сфери життєдіяльності не мають очікуваних результатів.

Відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, введеною в дію Указом Президента України № 347/2021 від 11 серпня 2021 року, до основних викликів та загроз у сфері фінансової безпеки віднесено «високий рівень тінізації економіки», «втрата доходів бюджету

внаслідок поширених явищ «сірого» імпорту та контрабанди, схем ухилення від оподаткування, розмивання бази оподаткування шляхом використання «низькоподаткових» юрисдикцій», «непослідовність правового регулювання відносин у податковій сфері» та «поширення явища легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» [1].

З огляду на суттєвий негативний вплив організованої злочинності на державні та соціальні процеси демократичні країни всього світу прагнуть до протидії цьому явищу. Одним із показових та зразкових засобів моніторингу тенденцій у сфері організованої злочинності є методологія «Оцінки загрози серйозної та організованої злочинності» – SOCTA (Serious and organised crime threat assessment), що є складовою чотирирічного циклу політики ЄС стосовно організованої та серйозної міжнародної злочинності (EU POLICY CYCLE – EMPACT). Такі періодичні звіти відображають основні тенденції у сфері злочинності, що можуть братися за основу в інших країнах. Тож серед висновків, наданих у звіті 2021 року (EU SOCTA 2021), можна виділити такі тенденції:

- організована злочинність (далі – ОЗ) є головною загрозою внутрішній безпеці ЄС;
- ОЗ має «мережеву» побудову з високим рівнем внутрішньої взаємодії та орієнтацією на прибуток;
- серцевину (ядро) злочинної мережі становлять управлінські рівні та «польові ділки», що оточені різними фахівцями, пов'язаними із злочинною інфраструктурою, які відіграють забезпечуючу роль;
- висока адаптація ОЗ до середовища та отримання вигоди від змін;
- застосування корупційних механізмів (майже 60 % злочинних груп вдаються до корупції);
- наявність «паралельної» фінансової системи, що дозволяє «відмивати» злочинні доходи у великих масштабах;
- створення, контроль або проникнення в легальні бізнес-структури (понад 80 % злочинних мереж використовують легальні бізнес-структури);
- активне використання нових технологій для здійснення злочинної діяльності, в т. ч. використовують різні засоби комунікації для швидкого та широкого охоплення «аудиторії» під час просування реклами нелегальних товарів та поширення дезінформації;
- висока причетність ОЗ до незаконного обігу наркотиків (38 % злочинних мереж);
- висока світова розгалуженість злочинних мереж (майже 70 % діють у більше ніж трьох країнах) [2].

Аналізуючи статистичні дані щодо ОЗ в Україні, можна помітити темпи зростання кількісних показників. Зокрема, у 2016 р. в Україні виявлено 136 організованих груп та злочинних організацій, у 2017 р. – 210, у 2018 р. – 288, у 2019 р. – 293, у 2020 р. – 377, а за 9 місяців 2021 р. – 460 [3]. Зважаючи на загальносвітові тенденції, що передбачають взаємопроникнення

інформації, технологій та ресурсів, під час дослідження та протидії організованій злочинності в Україні треба враховувати не тільки наявні «привабливі» ресурси та залученість нашої країни до економічних і соціальних процесів Європи та світу, а й особливість формування вітчизняної політичної та економічної еліти. Вказане дозволяє припустити, що прагнення отримання ОЗ контролю над управлінням легальними бізнес-структурами в Україні, органами влади та соціально-економічними процесами буде постійно зростати. Вкладення коштів суб'єктами ОЗ у нові суб'єкти господарської діяльності, окремі сфери економіки чи технології матиме швидкоплинний ефект для соціально-економічного стану країни, оскільки сама суть та специфіка злочинного середовища орієнтована на швидке збагачення, експлуатацію, експансію та суперництво. Тому об'єктами моніторингу для правоохоронних органів (в т. ч. об'єктами оперативно-розшукових заходів) повинні бути саме новостворювані суб'єкти господарювання або «ключові гравці» в пріоритетних сферах економіки та особи, що залучені до процесів реформування соціальних, правових та економічних інститутів.

Бібліографічні посилання

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указ Президента України № 347/2021 від 11 серпня 2021 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>
2. European Union serious and organised crime threat assessment. Report Serious Organised Crime (SOCTA/OCTA). URL: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>
3. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. Статистика. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>

Куценко Д. М.,
аспірант кафедри менеджменту
та економічної безпеки Черкаського
національного університету
імені Богдана Хмельницького

ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Традиційні механізми управління економічною безпекою, які зводяться до попередження збитковості підприємства за будь-яку ціну та забезпечення отримання його власниками прибутку або досягнення іншого економічного чи соціального ефекту з мінімальними ризиками, продовжують доводити